

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **H.**, so sídlom v K., zastúpený JUDr. Z. H., advokátkou v H., proti žalovanému : **J.**, so sídlom v H., **o zaplatenie 8 850,66 € s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 17 C 144/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010 sp.zn. 13 Co 21/2010

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010 sp.zn. 13 Co 21/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom zo 17. marca 2010 č.k. 17 C 144/2009-109 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi istinu 8 850,66 € s 8,50 % ročným úrokom z omeškania od 14.4.2008 do zaplatenia a nahradiť trovy konania. V odôvodnení uviedol, že zrušením rozsudkov Krajského súdu v Prešove a Okresného súdu Humenné odpadol právny dôvod, na základe ktorého žalobca plnil žalovanému a keďže k plneniu preukázateľne došlo, u žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie vo výške poskytnutého plnenia, čo po prepočítaní na eurá činí 8 850,66 €, ku ktorému si žalobca nárokuje príslušný úrok z omeškania, pretože žalovaný mu predmetnú sumu nevrátil ani po jeho výzve, v ktorej mu určil lehotu na plnenie. K platnosti započítacieho prejavu ako jednostranného právneho úkonu prvostupňový súd uviedol, že s ohľadom na jeho celý obsah uvedený v liste žalovaného adresovanom žalobcovi zo dňa 28.4.2008 je neurčitý a nezrozumiteľný. Žalovaný v ňom okrem započítania konkrétnych uvedených pohľadávok vyzval žalobcu k úhrade pohľadávky právoplatne rozhodnutej Krajským súdom v Košiciach a Najvyšším súdom SR vo výške 810 000,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 20.5.1998 až do zaplatenia s dovetkom, že záväzok žalobcu voči nemu z titulu úrokov za obdobie od 1.6.1997 do 19.5.1998 a z titulu trov konania v sume 129 075,-- Sk započítaním zanikol. Aj keď číselné uvedenie obdobia,

za ktoré žalovaný od žalobcu požaduje úrok z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 810 000,-- Sk evokuje dojem, že došlo k chybe v písaní, prisvedčil stanovisku žalobcu, že obsah započítacieho prejavu žalovaného je nezrozumiteľný. Rovnaké obdobie, za ktoré požaduje žalovaný úrok z omeškania od žalobcu po ním uskutočnenom započítaní je uvedené aj v poslednom odstavci predmetného listu. Na základe uvedeného je namieste tvrdenie žalobcu, že započítaním žalovaného nedošlo k zániku pohľadávky, ktorá je predmetom tohto konania. Navyše z listinného dôkazu predloženého žalobcom na poslednom súdnom pojednávaní vo veci vyplynulo, že listom z 25.9.2008 žalovaný oznámil žalobcovi postúpenie časti pohľadávky vo výške 810 000,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1.6.1997 do zaplataenia a trovy konania 129 075,-- Sk a to v jej časti – v sume istiny 96 000,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1.6.1997 do zaplataenia a v sume 22 514,-- Sk na postupníka K. K., bytom H.. Toto postúpenie žalovaný urobil až o päť mesiacov po svojom započítacom prejave a oznámil v ňom pôvodnú výšku pohľadávky s pôvodnými úrokmi z omeškania, teda tak, ako keby k započítaniu a teda zániku predmetnej pohľadávky nedošlo. Vykonané dokazovanie vyhodnotil tak, že žalovaný neunesol v konaní dôkazné bremeno a nepreukázal relevantným spôsobom, že došlo k zániku pohľadávky vymáhanej v tomto konaní na základe ním realizovaného započítacieho prejavu. Žalobca naopak presvedčil súd, že plnil žalovanému na základe súdneho rozhodnutia, ktoré bolo v slede ďalších právnych skutočností zrušené a teda na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie. Žalobca preukázal, že započítanie žalovaného oznámené mu listom z 28.4.2008 je neplatným právnym úkonom pre jeho neurčitost', nezrozumiteľnosť a pre jeho rozpor so zákonom. Na základe vykonaného dokazovania žalobe žalobcu vyhovel.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Prešove rozsudkom z 15. júna 2010 č.k. 13 Co 21/2010-135 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrh žalobcu zamietol. Nepriznal žalovanému náhradu trov konania. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa nesprávne skutkovo a právne vyhodnotil jednostranný započítací prejav žalovaného zo dňa 28.4.2008 oproti pohľadávke žalobcu tvoriacej predmet tohto sporu. Poukázal na to, že obidvaja účastníci sú právnickými osobami, pretože ich právna forma je družstvo. Preto aj keď predmetom konania je nárok žalobcu proti žalovanému na vydanie bezdôvodného obohatenia ide o obchodnú vec. Predmetom konania je nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia proti žalovanému vo výške 8 850,66 € (266 635,-- Sk). Z jednostranného započítania pohľadávok žalovaného zo dňa 28.4.2008 (č.l. 78) vyplýva, že

bezdôvodného obohatenie v tejto výške žalovaný uznáva. Zároveň v tomto písomnom prejave žalovaný uvádza, že má proti žalobcovi právoplatne priznanú pohľadávku na základe rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 26.10.2006 sp.zn. 10 Cb 2446/1996 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 Obo 5/2007 vo výške 810 000,-- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 1.6.1997 do zaplatenia a trovy konania vo výške 129 075,-- Sk. Proti žalobcovi si započítava z tejto priznanej pohľadávky pohľadávku predstavujúcu priznané trovy vo výške 129 075,-- Sk a priznaný úrok z omeškania zo sumy 810 000,-- Sk za obdobie od 1.6.2007 do 19.5.2008 (353 dní x 390,57 Sk = 137 871,20 Sk), čo spolu predstavuje sumu 266 946,20 Sk a to v rozsahu v akom sa vzájomné pohľadávky účastníkov započítaním kryjú (§ 580 Občianskeho zákonníka). Žalobca tento započítací prejav žalovaného obdržal, čím došlo k účinnému započítaniu pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu a to do výšky tvoriacej žalovanú istinu. Na tomto účinnom započítaní pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu nič nemení ani skutočnosť, že žalobca listom zo dňa 7.5.2008 (č.l. 80) s jednostranným započítaním nesúhlasil. Pochybil súd prvého stupňa, ak započítací prejav žalovaného zo dňa 28.4.2008 posúdil ako neurčitý a nezrozumiteľný a teda ako neplatný právny úkon. Týmto jednostranným započítaním došlo k zániku pohľadávky žalobcu tvoriacej predmet tohto sporu. Pokiaľ súd prvého stupňa uznal obranu žalobcu vo vzťahu k jednostrannému započítaniu pohľadávok žalovaným zo dňa 28.4.2008 a to v súvislosti s ustanovením § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka, dáva odvolací súd do pozornosti okresnému súdu, že toto ustanovenie, resp. ustanovenie § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka nie je možné aplikovať na prejednávajúcu vec. V tomto prípade totiž išlo o platnosť a účinnosť jednostranného započítania a nie o čiastočné plnenie záväzku tak, ako to majú na mysli uvedené zákonné ustanovenia. Keďže súd prvého stupňa nesprávne skutkovo a právne posúdil jednostranné započítanie pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu, po doplnení dokazovania vzájomným započítaním pohľadávok zo dňa 28.4.2008 (č.l. 78) odvolací súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na potvrdenie rozsudku ani na jeho zrušenie, preto zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a návrh žalobcu zamietol.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p. a ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p., teda že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. K vade konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.

uviedol, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa bez toho, aby zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu. Totižto odvolací súd v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku uvádza, že súd prvého stupňa nesprávne skutkovo a právne posúdil jednostranné započítanie pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu. Odchýlil sa od skutkových zistení súdu prvého stupňa bez toho, aby v potrebnom rozsahu opakovane dokazovanie na odvolacom pojednávaní. Ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom dňa 15.6.2010 predseda senátu podal správu o doterajšom priebehu konania a oboznámil sa s rozsudkom súdu prvého stupňa, odvolaním žalovaného, vyjadrením k odvolaniu, výpismi z obchodného registra účastníkov. Listina, a to započítanie vzájomných pohľadávok zo dňa 28.4.2008 alebo jej časť, nebola v odvolacom konaní prečítaná ani nebol oboznámený jej obsah. Odvolací súd z procesného hľadiska nemal rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. K ustanoveniu § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p., že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci uviedol, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnený, týka sa to posúdenia platnosti započítacieho prejavu žalovaného zo dňa 28.4.2008, ani záver odvolacieho súdu, že ide o obchodnú vec. Nesprávne právne posúdenie veci je aj v otázke jednostranného započítacieho prejavu žalovaného, ktorý je podľa jeho názoru považovaný za neurčitý a nezrozumiteľný právny úkon. Navrhol, aby dovolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa alebo alternatívne aby zrušil dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť ako neopodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní

uplatnenými dôvodmi; obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

I keď žalobca namietal, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), dovolací súd vzhľadom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmal, či dovolaním napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade konania uvedenej v § 237 O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm.a/ O.s.p.). V dovolacom konaní ale existencia vady tejto povahy nevyšla najavo.

Rovnako so zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej procesnej vade konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.). Na takúto vadu musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná. Dovolateľ však namietal, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) z dôvodu, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa bez toho, aby opakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu. Listina, a to započítanie vzájomných pohľadávok zo dňa 28.4.2008 alebo jej časť, nebola v odvolacom konaní prečítaná, a ani nebol oboznámený jej obsah.

O vadu konania (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.) tejto povahy ide tiež vtedy, keď súd skutkové závery, z ktorých vyvodil svoje právne závery, založil na výsledkoch dokazovania nevykonaného v súlade so zákonnými ustanoveniami upravujúcimi spôsob vykonania dokazovania určitým dôkazným prostriedkom. Zo spisu vyplýva, že v konaní na odvolacom súde došlo k vade uvedenej povahy.

I keď odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že po doplnení dokazovania vzájomným započítaním pohľadávok zo dňa 28.4.2008 (č.l. 78) dospel k záveru, že súd prvého stupňa nesprávne skutkovo a právne posúdil jednostranné započítanie pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu, obsah zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom zo dňa 15. júna 2010 (č.l. 132) svedčí o tom, že dokazovanie touto listinou (listina zo dňa 28.4.2008 č.l. 78) nebolo vôbec vykonané. Dokazovanie listinou (listina o započítaní vzájomných pohľadávok zo dňa 28.4.2008) sa pritom malo vykonať tak, že predseda senátu mal na pojednávaní listinu alebo jej časť prečítať alebo oboznámiť jej obsah (viď § 129 ods. 1 O.s.p.).

Odvolací súd sa dopustil procesného pochybenia, keď bez akéhokoľvek doplnenia alebo zopakovania dokazovania (listinou o započítaní vzájomných pohľadávok zo dňa 28.4.2008) zaujal odlišné skutkové závery, z ktorých vyvodil právny názor, že došlo k účinnému započítaniu pohľadávky žalovaného oproti pohľadávke žalobcu a to do výšky tvoriacej žalovanú istinu.

Ustanovenie § 213 ods. 3 O.s.p. umožňovalo odvolaciemu súdu, aby na základe opakovaného dokazovania dospel k vlastnému zisteniu skutkového stavu, ktoré mohlo byť odlišné od skutkového zistenia, ktoré urobil súd prvého stupňa. Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, mal dokazovanie sám opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie v zmysle § 132 O.s.p. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k odlišnému právnemu záveru dospel bez vykonania dokazovania.

Obsah zápisnice z pojednávania pred odvolacím súdom z 15. júna 2010 (č.l. 132) svedčí o tom, že odvolací súd v skutočnosti nevykonal žiadne dokazovanie. Doplnením dokazovania alebo jeho zopakovaním, nie je totiž podanie správy o doterajšom priebehu konania povereným členom senátu ani vyjadrenie účastníkov konania k veci na odvolacom pojednávaní.

So zreteľom na vyššie uvedené procesné pochybenie odvolacieho súdu dospel dovolací súd k záveru, že v predmetnom konaní došlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na túto procesnú vadu konania zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). S prihliadnutím na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozhodnutie, nezaoberal sa ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní (vrátane námietky, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2011

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová